

Rímske číslice a ich hodnoty

I (1), **V** (5), **X** (10), **C** (100), **L** (50), **D** (500), **M** (1000)

(**I**van **V**iedol **X**avera **L**esnou **C**estou **D**o **M**esta)

PRAVIDLÁ pre čítanie čísel
zapísaných pomocou rímskych číslic:

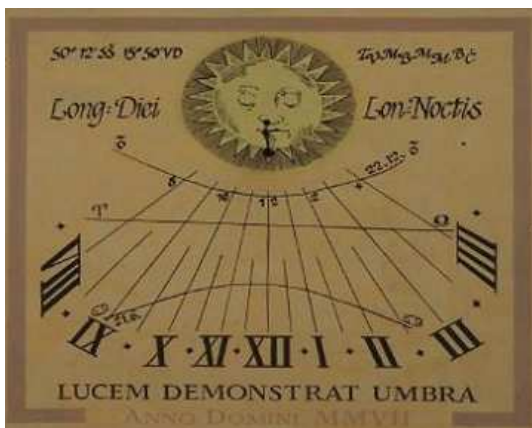
1. Ak sa číslica nachádza bezprostredne pred rovnakou alebo menšou číslicou, jej hodnota sa pričíta.
2. Ak sa číslica nachádza bezprostredne pred väčšou číslicou, hodnota menšej číslice sa odčíta.
3. Číslice, ktorých hodnoty sa pričítavajú, musia byť v zápise zoradené zľava doprava podľa veľkosti.
4. V zápise možno číslice I, X, C, M, ktorých hodnoty sa majú pričítať, opakovať, ale najviac trikrát. Číslice V, L, D nemožno opakovať.
5. Odčítať možno len hodnoty číslic I, X, C.
6. Hodnota odčítavanej číslice nesmie byť menšia ako hodnota desatiny číslice, ktorá za ňou bezprostredne nasleduje.
7. Ak za číslicou, od ktorej hodnoty sme odčítali, nasleduje ďalšia číslica, tak hodnota tejto nasledujúcej číslice musí byť menšia ako hodnota odčítanej číslice.

Prípustné dvojice rímskych číslic, z ktorých hodnota prvej je menšia ako druhá a hodnota prvej sa od hodnoty druhej odčíta (podľa pravidiel 5 až 7):

IV, IX, XL, XC, CD, CM

Najmenšie číslo so všetkými rímskymi číslicami: **MCDXLIV** (1444)

Číslo s usporiadanými číslicami od najväčšej hodnoty po najmenšiu: **MDCLXVI** (1666)

ŘÍMSKÉ ČÍSLICE

Vznik římských číslic je datován přibližně kolem roku 500 před Kristem. Představují způsob zápisu čísel pomocí písmen latinské abecedy. Římské číslice vznikly přirozenou cestou. Římané počítali na prstech. Znamky číslic I, II, III graficky vyjadřují jednotlivé prsty. Římská číslice V je vyjádřením dlaně a číslice X jsou dvě dlaně při sobě.

V současnosti jsou používány už jen zřídka, ale můžeme je spatřit na historických budovách, na hodinových cifernících, označují se jimi kapitoly v knihách, pořadí panovníků, filmových děl. Použití římských číslic obecně znamená pokračování anebo historii „něčeho“.

ZÁKLADNÍ ŘÍMSKÉ ČÍSLICE:

I = 1

V = 5

X = 10

L = 50

C = 100

D = 500

M = 1000

Příklad: Číslo sepsané římskými číslicemi je třeba číst tak, že se seřadí čísla sepsané jednotlivými číslicemi VI = 5 + 1
Příklad je v sepsání přehlednější číslo VIII, než číslo sepsané jednotlivými číslicemi IX = 10 - 1

Pomůcka: **Ivan Vede Xavera Lesní Cestou Do Města**

MCDXLIV (1444) nepřítli čísla, v němž jsou použity všechny znaky **M** - tisíc, **CD** - čtyři sta, **XL** - čtyřicet, **IV** - čtyři, **Z** latiny, **C** centum (sto) **M** mille (tisíc)

I = 1	VIII = 8	XV = 15	XC = 90
II = 2	IX = 9	XVI = 16	C = 100
III = 3	X = 10	XX = 20	CC = 200
IV = 4	XI = 11	XXX = 30	CD = 400
V = 5	XII = 12	XL = 40	D = 500
VI = 6	XIII = 13	L = 50	CM = 900
VII = 7	XIV = 14	LX = 60	M = 1000